

Методологічні аспекти удосконалення викладання графічних дисциплін у закладах вищої освіти

Смичковська Ольга Михайлівна¹

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, Україна

E-mail: O-72olichka@i.ua

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-1823-5137>

Бредньова Віра Петрівна²

Одеська державна академія будівництва та архітектури, Одеса, Україна

E-mail: vera2008@ukr.net

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-3005-2384>

Прохорець Ірина Миколаївна³

Одеська державна академія будівництва та архітектури, Одеса, Україна

E-mail: irinaprohorez@gmail.com

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-5232-6294>

Поступовий процес реформування освітньої діяльності висуває нові вимоги до навчання у системі вищої освіти України, у зв'язку з чим виникає необхідність удосконалення методології викладання будь-якої дисципліни, постійного моніторингу якості успішності здобувачів, а також в цілому компетентнісного підходу до навчання. У статті визначено актуальність дослідження питань оптимізації освітнього процесу в закладах вищої освіти (ЗВО), в тому числі щодо засвоєння сучасних принципів викладання графічних дисциплін, створення яких сприяє активному формуванню професійної компетентності студентів художніх і архітектурних спеціальностей. Процес навчання у ЗВО, як відомо, є досить вагомим чинником соціалізації особистості, тому що, крім здобуття нових знань і професійних компетенцій, він сприяє також самовихованню та самореалізації у майбутньому житті. Авторами розкрито особливості, технологічні прийоми та методи викладання графічних дисциплін і організації освітнього процесу студентів молодших курсів творчих ЗВО. Відзначається необхідність підвищення ефективності не тільки аудиторного контактного часу, а й позааудиторної роботи. Це вимагає від викладачів постійного пошуку нових шляхів і підходів, що мають сприяти якісному засвоєнню навчального матеріалу.

Модель освітнього процесу на найближче майбуття є одним з напрямів удосконалення всієї системи освіти і передбачає такий тип навчання, який характеризується значним об'ємом самостійної роботи, що потребує також досить високого рівня стійких навиків індивідуальної графічної компетентності. У зв'язку з цим важливе значення має формування вмотивованості та зацікавленості у студентів протягом усього освітньо-виховного процесу у ЗВО, усвідомлення необхідності здобуття якісної графічної освіти, що є запорукою успішності у майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: оптимізація освітнього процесу, методологічні аспекти викладання, професійні графічні компетентності, моніторинг якості навчання, студенти молодших курсів творчих спеціальностей.

Вступ. Ідеї інтеграції та систематизації, що охопили різні сфери освіти, займають важливе місце в умовах професійної підготовки фахівців у сучасному ЗВО. Система вищої освіти реформується, змінюється за змістом і характеризується створенням нових підходів і форм в організації освітнього

¹ викладач кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

² кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри нарисної геометрії та інженерної графіки Архітектурно-художнього інституту Одеської державної академії будівництва та архітектури

³ старший викладач кафедри рисунку, живопису та архітектурної графіки Архітектурно-художнього інституту Одеської державної академії будівництва та архітектури

процесу, у зв'язку з чим здобування освітнього якісного рівня є однією із найважливіших завдань для майбутніх конкурентоспроможних фахівців.

Актуальність дослідження підтверджується тим, що застосування системи багаторівневої освіти, реалізація компетентнісного підходу зумовлює необхідність використання нових прийомів викладання та контролю знань, технологій у методологічних і методичних підходах надання освітніх послуг для здобуття якісних індивідуальних кінцевих результатів, в тому числі у формуванні та вдосконаленні графічних професійних компетенцій у здобувачів творчих спеціальностей.

На сучасному етапі викладач вищої школи повинен бути не лише транслятором наукових знань, він повинен уміти обирати оптимальну стратегію, тобто вести викладання із використанням сучасних освітніх технологій, які, головним чином, мають бути спрямованими на створення творчої атмосфери освітнього процесу.

Мета та завдання дослідження визначається у пошуку різних аспектів удосконалення викладання графічних дисциплін і формування графічної компетентності студентів молодших курсів художніх і архітектурних спеціальностей. До завдань дослідження можна віднести огляд і пошук методів активізації творчих здібностей студентів, де на заміну пасивної форми проведення занять приходять активне навчання, коли домінують стає активізація освітньо-пізнавальної діяльності за допомогою широкого використання різних дидактичних засобів, в тому числі візуалізації будь-яких просторових об'єктів.

Матеріали та методи дослідження. Для досягнення поставленої мети і виконання завдань було використано теоретичні узагальнення і порівняння практичних і контрольних графічних завдань, а також діагностичні методи педагогічних спостережень для удосконалення методології викладання і відпрацювання методики моніторингу успішності графічної підготовки здобувачів для визначення ефективності та якості освітнього процесу.

Результати дослідження та їх обговорення. У здобутті та засвоєнні знань і професійних навиків майбутніх фахівців творчих спеціальностей значну роль відіграє суттєва та змістова графічна підготовка. Вміння правильно сприйняти основні геометричні пропорції та кольорові риси просторових об'єктів і відтворити їх за допомогою рисунків і креслень розроблюються в процесі вивчення графічних дисциплін. Реалізація такого підходу потребує застосування нових прийомів у методології та технології навчання, що сприяють набуттю певної системи професійних компетенцій, а також цілеспрямованому формуванню самостійності, навиків і потреби в самоосвіті.

Як показує аналіз останніх досліджень, методологія викладання графічних дисциплін на основі компетентнісного підходу різними викладачами в різних ЗВО досить різноманітна (Бредньова, Бредньов, 2016: 27-27; Овчарук, 2004; Бредньова, Кошарська, 2017: 188-193; Бредньова, Смичковська, 2017: 49-50; Войтов, 2019: 35-38; Bredniova, 2016: 38-42). Підкреслимо, що кожен з них має свій погляд на методику і методологію використання тих чи тих дидактичних засобів і форм контролю. На наш погляд, необхідна сумісна робота викладача і студента для підвищення ефективності освітнього процесу і досягнення його найкращих результатів (Бредньова, Смичковська, Прохорец, 2018: 131-134; Бредньова, Смичковська, Прохорец, 2019: 53-55; Галицян, Койчева, Курлянд, 2019: 84-89; Бредньова, Смичковська, Михайленко, 2020: 128-131; Романенко, 2019: 159-162). Також оригінальні концептуальні підходи до методології було розглянуто в таких роботах (Бредньова, 2018: 17-21; Галицян, Осипова, Койчева, 2020: 7-13; Молнар, 2017: 21-22 та ін.).

Теоретичні знання та графічні вміння необхідні практично у всіх галузях, однак, як відомо, кількість навчальних годин для вивчення графічних дисциплін для студентів художнього і архітектурного профілів зменшується. Крім цього, на жаль, як показує багаторічна практика, майже 80% студентів-першокурсників, не мають елементарної графічної підготовки, тому розвиток графічних компетенцій наших здобувачів є актуальною проблемою теорії та практики професійної графічної освіти.

Науковці цього дослідження протягом багатьох років на лекційних і практичних заняттях, а також під час самостійної роботи під керівництвом викладача відпрацьовували методологічну основу викладання графічних дисциплін на основі провідних положень художньої педагогіки, психології, методики навчання образотворчого мистецтва та архітектурної освіти (Бредньова, 2013; Смит, 2005).

Послідовність збирання і обробки теоретичної та прикладної інформації полягала в такому: спочатку визначався початковий рівень графічної компетентності кожного індивідууму, надалі був формульований етап засвоєння теоретичних закономірностей і практичних графічних навиків, констатація рівня індивідуальних умінь. Наприкінці проводились контрольні заходи, на основі яких узагальнювались результати досліджень з певними висновками. Емпіричну базу в наданому

дослідженні склали студенти молодших курсів Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (ПНПУ) і Архітектурно-художнього інституту Одеської державної академії будівництва і архітектури (АХІ ОДАБА) у кількості 152 здобувачів, а також учні з підготовчих курсів довшівської підготовки – 62. За допомогою узагальнення результатів оцінювання графічних робіт за різними дисциплінами, особистих висновків викладачів, усного опитування студентів і абітурієнтів були здобуті результати, які наведені у *таблиці*.

Таблиця

Порівняльна таблиця результатів експериментальних досліджень моніторингу успішності

Група здобувачів	Дисципліни «Рисунок», «Композиція»	Дисципліни «Живопис», «Колористика» «Креслення»	Примітки
Студенти художніх спеціальностей (образотворчий напрям ПНПУ)	«Відмінно», «Добре» – 40% «Задовільно» – 60%	«Відмінно», «Добре» – 65% «Задовільно» – 35%	Всього– 68 студ.
Студенти архітектурних і художніх спеціальностей (АХІ ОДАБА)	«Відмінно», «Добре» – 45% «Задовільно» – 55%	«Відмінно», «Добре» – 65% «Задовільно» – 35%	Всього– 84 студ.
Учні з підготовчих курсів (довшівська підготовка)	«Відмінно», «Добре» – 55% «Задовільно» – 45%	«Відмінно», «Добре» – 65% «Задовільно» – 35%	Всього– 62 учнів

За результатами експериментальних досліджень середніх величин успішності у здобувачів з різним ступенем графічних практичних навиків можна підтвердити, що середні показники мають достовірний рівень. Дослідження поточних результатів та моніторинг якості в цілому залежать, безумовно, від об'єктивності методики оцінювання знань та її адекватності, тому спочатку за діагностувальним контролем виявлено значну різницю в успішності між окремими індивідуумами.

Зрозуміло, що в подальшому, завдяки чіткій організації індивідуальної та самостійної роботи студентів, особливо під керівництвом викладача, професійний рівень графічних компетенцій зростає. Так, наприклад, на наш погляд, особливо в процесі виконання графічних завдань з рисунку, досить необхідним є постійний характер їхнього тематичного оновлення, теоретичний і практичний матеріал з нарисної геометрії потребує ретельного контролю знань, а для учнів підготовчих курсів основними завданнями було розвинути свої індивідуальні просторові уявлення, підвищити рівень графічних навиків, оволодіти художньо-графічними прийомами у застосуванні засобів художньої виразності в різних видах креслення і образотворчого мистецтва (геометричне і проєкційне креслення, рисунок, композиція, натюрморт тощо).

Висновки. Реформа вищої освіти на сучасному етапі пов'язана за своєю суттю, передовсім, з основним завданням – підготувати компетентного та конкурентноспроможного фахівця на європейському та вітчизняному ринку праці. Підсумковий аналіз результатів проведених досліджень показав, що забезпечення високого рівня якості графічної підготовки залежить від ефективності методологічного та методичного впровадження дисципліни, а також від професіоналізму конкретного викладача. Для підвищення якості важливе значення мають методи навчання як традиційні (лекції, практичні заняття, консультації тощо), так і інноваційні (розробка блоків та тестових завдань за окремими темами, формулювання цільових графічних завдань, формування алгоритмів розв'язання задач різного рівня складності та поетапний моніторинг якості з урахуванням індивідуальних особливостей у підготовці студентів, тощо).

На наш погляд, прагнення до кращих результатів у навчанні засвідчують психологічно вмотивовані студенти, які відчують присутність фахової конкурентності у майбутній професії. Безумовно, підвищення рівня якості графічної підготовки, як і в цілому рівня освіти, сприяє подальшому інтелектуальному розвитку української нації, а також її інтеграції у європейський та світовий освітній простір, тому дослідження удосконалення методології викладання графічних дисциплін, а також

просторового мислення та уявлення за допомогою засобів наочності щодо розвитку професійної графічної компетентності можна розглядати як перспективний напрям подальших педагогічних розробок в цьому напрямку.

Література

Бредньова В. П., Бредньов А. М. Про компетентісний підхід до методології викладання графічних дисциплін для студентів-першокурсників будівельних спеціальностей. *Матеріали XXI Міжнар. наук.-метод. конф.* Одеса, ОДАБА, 2016, част.2. С. 27-28.

Бредньова В. П. Нарисна геометрія. Конструктивні та прикладні задачі з елементами теорії. Навч. посібник з грифом МОНУ, 2013. 196 с.

Бреднёва В. П., Кошарская Л. В. О формировании профессиональных компетенций будущих инженеров в процессе изучения графических дисциплин в вузе. Одеса: Вісник Одеського національного морського університету, 2017, №2 (51). С. 188-193.

Бредньова В. П., Смичковська О. М. Моніторинг якості професійного навчання студентів архітектурно-художнього профілю. *Zbior artykulow naukowych* (ISBN: 978-83-65608-78-9). Warszawa: 2017. С.49-50.

Бредньова В. П. Про компетентісний підхід до методології викладання графічних дисциплін у вищих навчальних закладах. *Матер. Міжнар.наук.-метод.конф. «Теорія та практика управління педагогічним процесом».* Одеса: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. 2017, с.27-29.

Бредньова В. П., Смичковська О. М., Прохорец І. М. Про підвищення ефективності професійної графічної підготовки студентів архітектурних і художніх спеціальностей. *Збірник наук. праць Херсонського державного університету «Педагогічні науки»* (ISSN 2413-1865), 2018, вип. LXXXI, том 1. С.131-134.

Бредньова В. П., Смичковська О. М., Прохорец І. М. До проблеми формування графічних компетенцій студентів архітектурних і художніх спеціальностей. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.* Одеса, 2018, №1 (120). С.17-21

Бредньова В. П., Смичковська О. М., Прохорец І. М. До питання підвищення якості викладання графічних дисциплін студентам молодших курсів архітектурних і художніх спеціальностей. *Наук. журнал «Інноваційна педагогіка» Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій,* 2019, вип.11,т.1. С.53-55.

Bredniova V. P. On the improvement of the methodology of engineer staff's graphic training on the basis of optimization of psychological and pedagogical approaches. *Modern Tendencies in Pedagogical Education and Science of Ukraine and Israel: The Way to Integration.* Ariel University. 2016, ISSN 2218-8584. Issue N7, pp. 38-42.

Бредньова В. П., Прохорец І. М., Михайленко Е. В. Дослідження соціально-психологічної та графічної підготовки абітурієнтів до навчання в закладах вищої освіти. *Наук. журнал «Інноваційна педагогіка» Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій,* 2020, вип. 20, том 2. С.128-131.

Войтов О. В., Бредньова В. П. Шляхи використання комп'ютерної техніки в процесі навчання креслення з метою підвищення якості освіти у закладі середньої освіти. *International Scientific and Practical Conference. Psychology and Pedagogy as Sciences of Formation and Development of Modern Personality.* Wloclawek: Republic of Poland.2019.- С.35-38.

Галицан О., Койчева Т., Курлянд З. Фасилітаційна компетентність викладача вищої школи як суб'єкта педагогічної діяльності. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.* ISSN Print - 2414-5076. Одеса: 2019, вип. 4 (129).-С.84-89.

Галицан О., Осипова Т., Койчева Т. Методичний ресурс формування естетичної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.* ISSN Print - 2414-5076. Одеса: 2020, вип. 1 (130).- С.7-13.

Молнар Т. І. Теоретичні основи компетентісного підходу як освітньої інновації. *Zbior artykulow naukowych* (ISBN 978-83-65608-78-9). Warszawa: 2017. С.21-22.

Овчарук О. В. Компетентісний підхід в сучасній освіті: світовий досвід і українські перспективи. Київ: Бібліотека з освітньої політики. 2004. 121 с.

Романенко С. О., Бредньова В. П. Процес формування готовності майбутніх учителів креслення до активізації пізнавальної діяльності засобами диференційованих технологій. *International Scientific and Practical Conference. Psychology and Pedagogy as Sciences of Formation and Development of Modern Personality*. Wloclawek: Republic of Poland. 2019. С.159-162.

Смит С. Рисунок: полный курс. М.: АСТ, 2005. 159 с.

Methodological aspects of improvement of Graphic disciplines teaching in higher education institutions

Smychkovska Olha⁴

State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky", Odesa, Ukraine

Bredniova Vira⁵

Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odesa, Ukraine

Prochorets Irina⁶

Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture, Odesa, Ukraine

The gradual process of reforming educational activities lays new demands on education in the higher education system of Ukraine, and therefore there is a need to improve the methodology of teaching any discipline, to continuously monitor the quality of applicants' educational success, as well as to apply the competence-based approach to education, in general. The article determines the relevance of the study of the educational process optimization in higher education institutions (HEI), including mastering modern principles of teaching Graphic disciplines the creation of which contributes to the active formation of professional competence of students majoring in artistic and architectural specialties. The process of education in HEI is known to be a significant factor in the socialization of a personality, since in addition to acquiring new knowledge and professional competences, it also promotes self-education and self-realization in future life. The authors reveal the peculiarities, technological means and methods of teaching Graphic disciplines and organization of the educational process for freshman and sophomore students of art-related HEI. There is a need to increase the efficiency not only of classroom contact hours, but also of the extracurricular work. This requires that teachers should constantly search for new ways and approaches that could facilitate mastering of educational material.

The model of the educational process for near future is one of the directions determining the improvement of the whole education system and involves this type of training, which is characterized by a considerable amount of independent work, which also requires a sufficiently high level of stable skills of individual graphic competence.

In this regard, the formation of students' motivation and interest throughout the educational process in HEI, the recognition of the necessity to obtain a quality graphic education, which is the key to success in their future professional activity, are of great importance.

Keywords: optimization of the educational process, methodological aspects of teaching, professional graphic competences, monitoring of the quality of teaching, undergraduate students of creative specialties.

References

Brednyova, V. P., & Brednyov, A. M. (2016). Pro kompetentnisnyi pidkhid do metodolohii vykladannia hrafichnykh dystsyplin dlia studentiv-pershokursnykiv budivelnykh spetsialnostei [On competent approach to the methodology of teaching graphic disciplines for first-year students in construction specialties]. Proceedings of the Conference '16: XXI Mizhnarodna Naukovo-metodychna Konferentsia «Upravlinnia yakistiu pidhotovky

⁴ Teacher at the Department of Fine Arts at the State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky"

⁵ Ph. D. of Technical Sciences, Associate Professor, Professor at the Department of Descriptive Geometry And Engineering Graphic at the Architectonically artistic institute at the Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture

⁶ Senior teacher at the Department of Drawing, Painting And Architectural Graphic at the Institute of Architecture and Arts ta the Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture

fakhivtsiv» – The XXI International Scientific and Practical Conference «Quality management in training of specialists». Vol. 2, 27-28. Odesa: Odeska derzhavna akademiia budivnytstva ta arkhitektury [in Ukrainian].

Brednyova, V. P. (2013). *Narisna geometriya. Konstruktivni ta prikladni zadachi z elementami teorii*. Navchalnyi posibnic z grifom MONU [Descriptive geometry. Constructive and applied problems with elements of theory. Textbook with the stamp of the Ukraine Ministry of Education and Science]. Odesa: Astroprint, 196. [in Ukrainian].

Brednyova, V. P., & Kosharskaia, L. V. (2017). *O formirovannii professionalnykh kompetentsii budushchikh inzhenerov v protsesse izucheniia graficheskikh distsiplin v vuze* [On the formation of professional competencies of future engineers in the process of studying graphic disciplines in university]. *Visnik Odeskogo Natsionalnogo Morskogo Universitetu – Bulletin of the Odessa National Maritime University*, 2 (51), 188-193 [in Russian].

Brednyova, V. P., & Smychkovska, O. M. (2017). *Monitorynh yakosti profesiinoho navchannia studentiv arkhitekturno-khudozhnoho profilu* [Monitoring of the quality of professional training of students of architectural and artistic profile]. *Zбір artykul'ov naukovykh* (ISBN:978-83-65608-78-9). Warszawa: 49-50 [in Ukrainian].

Brednyova, V. P. (2017). *Pro kompetentnisnyi pidkhid do metodolohii vykladannia hrafichnykh dystsyplin u vyshchykh navchalnykh zakladakh Materialy* [On competence approach to the methodology of teaching graphic disciplines in higher educational institutions]. *Proceedings of the Conference '17: Mizhnarodna Naukovo-metodychna Konferentsia «Teoriia ta praktyka upravlinnia pedahohichnym protsesom» – International Scientific and Practical Conference «Theory and practice of pedagogical process management»*. Odesa: Pivdenoukrainskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho, 27-29 [in Ukrainian].

Brednyova, V. P., Smychkovska, O. M., Prohorets, I.M. (2018). *Pro pidvischennya effektivnosti profesiinoy hrafichnoy pidgotovki studentiv arkhitekturnih i khudozhnih spetsialnostey* [About increase of efficiency of professional graphic preparation of students of architectural and artistic specialities]. *Zbirnik naukovih prats Hersonskogo Derzhavnogo Universitetu – Pedagogichni Nauki*, vip. LXXXI, t.1,131-134 [in Russian].

Brednyova, V. P., Smychkovska, O. M., Prohorets, I.M. (2018). *Do problemi formuvannya hrafichnykh kompetentsii studentiv arkhitekturnih i khudozhnih spetsialnostey* [To the problem of forming of graphic competences of students of architectural and artistic specialities]. *Naukovi Visnik Pivdenoukrainskogo natsionalnogo pedahohichnogo universitetu imeni K. D. Ushynskoho – Seriya Pedagogichni Nauki*, №1(120), 17-21 [in Ukrainian].

Brednyova, V. P., Smychkovska, O. M., Prohorets, I.M. (2019). *Do pitannya pidvischennya yakosti vikladannya grafichnih distsiplin studentam molodshih kursiv arkhitekturnih i hudozhnih spetsialnostey* [To the question of upgrading of teaching of graphic disciplines to the students of junior courses of architectural and artistic specialities]. – *Naukovi zurnal "Innovatsiyina pedagogika" Prichornomorskogo naukovo-doslidnogo institutu ekonomiki ta innovatsiy*, vip.11,tom 1,53-55 [in Ukrainian].

Brednyova, V. (2016) *On the improvement of the methodology of engineer staff's graphic training on the basis of optimization of psychological and pedagogical approaches*. *Modern Tendencies in Pedagogical Education and Science of Ukraine and Israel: The Way to Integration*. Ariel University (ISSN 2218-8584). Issue № 7, 38 – 42 [in English].

Brednyova, V. P., Prohorets, I.M., Mihaylenko, E.V. (2020). *Doslidzhennya sotsialno-psihologichnoy ta grafichnoy pidgotovki abiturientiv do navchannya v zakladaх viщоy osvity* [Research of social-psychological and graphic preparation of entrants to study in higher education institutions]. – *Naukovi zurnal "Innovatsiyina pedagogika" Prichornomorskogo naukovo-doslidnogo institutu ekonomiki ta innovatsiy*, vip.201,tom 2. S.128-131 [in Ukrainian].

Voytov O.V., Brednyova, V. P. (2019). *Shlyahi vikoristannya komp'yuternoyi tekhniki v protsesi navchannya kreslennya z metoyu pidvischennya yakosti osvity u zakladi serednyoyi osvity* [Ways of the use of computer technique in the process of studies of draft with the aim of upgrading of education in establishment of secondary education]. *International Scientific and Practical Conference. Psychology and Pedagogy as Sciences of Formation and Development of Modern Personality*. Wloclawek: Republic of Poland,35-38 [in Ukrainian].

Galitsian, O., Koicheva, T., Kurliand, Z. (2019). *Fasilitatsiyina kompetentnist vikladacha vischoy shkoly yak sub'ekta pedagogichnoy diyalnosti* [Facilitalty competence of teacher of higher school as a subject of pedagogical activity]. *Naukovi Visnik Pivdenoukrainskogo natsionalnogo pedahohichnogo universitetu imeni K. D. Ushynskoho*. ISSN Print - 2414-5076. Odesa: vip. 4 (129), 84-89 [in Ukrainian].

Galitsian O., Osipova, T., Koicheva, T. (2020). Metodichniy resurs formuvannya estetichnoyi kompetetnosti maybutnih uchiteliv gumanitarnih spetsialnostey [Methodical resource of forming of aesthetic competence of future teachers of humanitarian specialities]. *Naukovi Visnik Pivdennoukrajinskogo natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni K. D. Ushynskoho*. ISSN Print - 2414-5076. Odesa: vip.1 (130), 7-13 [in Ukrainian].

Molnar, T. I. (2017). Teoretychni osnovy kompetentnisnogo pidkhodu yak osvitoi innovatsii [Theoretical foundations of competence approach as educational innovation]. *Zbior artykulow naukowych (ISBN:978-83-65608-78-9)*. Warszawa: 21-22 [in Ukrainian].

Ovcharuk, O. V. (Eds.) (2004). Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukrajinski perspektyvy [Competence approach in modern education: world experience and Ukrainian prospects]. Kyiv: *Biblioteka z osvitoi polityky*, 121 [in Ukrainian].

Romanenko, S.O., Brednyova, V. P. (2019). Protses formuvannya gotovnosti maybutnih vchiteliv kreslennya do aktivizatsiyi piznavalnoi diyalnosti zasobami diferentsiyovanih tehnologiy [Process of forming of readiness of future teachers of draft to activation of cognitive activity by facilities of the differentiated technologies]. *International Scientific and Practical Conference. Psychology and Pedagogy as Sciences of Formation and Development of Modern Personality*. Wloclawek: Republic of Poland, 159-162. [in Ukrainian].

Smit, S. (2005). Risunok: polniy kurs/ Sten Smit. - [Picture: complete course]. Moskva: AST, 159 [in Russian].

Accepted: April 10, 2020

